

Nr 68.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för gas.

(2:a avd.)

I propositionen nr 53 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 24 januari 1947, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad föredragande statsrådet anfört, medgiva befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för gas.

Enligt lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas äger Kungl. Maj:t förordna, att vid gasransonering förbrukare skall vara skyldig att för överuttagningsavgift, utöver den vanliga avgiften till gasverket, en särskild överuttagningsavgift, som skall utgå enligt grunder som Kungl. Maj:t bestämmer. Överuttagningsavgiften tillfaller kronan. Vid införandet av gasransoneringen i april 1945 föreskrev Kungl. Maj:t, att överuttagningsavgift skulle utgå, samt bestämde avgiftens storlek, varjämte bränslekommissionen enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärdade närmare föreskrifter om ransoneringens genomförande.

Vid första ransoneringsperiodens slut påfördes de abonnenter, som under perioden förbrukat för mycket gas, överuttagningsavgift för den del av överuttagningen som översteg 20 procent av den medgivna förbrukningen. I övrigt överfördes överuttagningsavgifterna till andra ransoneringsperioden, varigenom abonnenterna skulle få möjlighet att genom minskad förbrukning kompensera den tidigare överuttagningen.

Då gasransoneringen upphävdes i december 1946 hade andra ransoneringsperioden ännu icke gått till ända. Någon avläsning av mätarna vid denna tidpunkt har av praktiska skäl icke kunnat genomföras. Till följd härav har något konstaterande av eventuell överförbrukning under den gångna delen av perioden och fastställande av överförbrukningsavgift för samma tid ej kunnat ske. Av samma skäl har man icke heller kunnat utröna, huruvida de abonnenter som fått överuttagningsavgifter från första ransoneringsperioden överförda till andra perioden kunnat genom minskad förbrukning utjämna sin tidigare överuttagningsavgift. Då någon kronans fordran således icke kan anses konstaterad, kan givetvis icke någon debitering av

överuttagningsavgifter ske, ej heller något uttagande av överförda avgifter komma i fråga.

En inom bränslekommissionen gjord sammanställning visar, att för första gasransoneringsperioden debiterats överuttagningsavgifter på tillhoppa 99 625 kronor 50 öre samt att därav den 15 januari 1947 53 237 kronor 50 öre eller omkring 54 procent ännu icke erlagts.

Hos bränslekommissionen ha från olika håll gjorts framställningar om befrielse från skyldighet att erlägga påförda överuttagningsavgifter för gas. Sålunda har Göteborgs stads gas- och elektricitetsverk hemställt hos kommissionen, att sjutton av verkets abonnenter måtte befrias från berörda skyldighet. Denna framställning har av kommissionen underställts Kungl. Maj:ts prövning, därvid kommissionen med hänsyn till inhämtade upplysningar angående vederbörandes personliga förhållanden och ekonomiska villkor tillstyrkt bifall till framställningen. Enligt vad föredragande statsrådet inhämtat föreligger hos bränslekommissionen ett likartat ärende, avseende ett femtontal gasabbonenter i Malmö. Ytterligare må nämnas, att ett industri-företag i Hälsingborg hos Kungl. Maj:t besvärat sig över att bränslekommissionen avslagit en ansökan från företaget om befrielse från skyldighet att erlägga påförd överuttagningsavgift. I avgivet yttrande i detta mål har kommissionen förklarat sig av principiella skäl icke kunna tillstyrka bifall till besvären men har med hänsyn bland annat till företagets svaga ekonomi ifrågasatt, huruvida icke Kungl. Maj:t ur billighetssynpunkt ville förordna om befrielse från eller nedsättning i överuttagningsavgiften.

Föredragande statsrådet har för egen del anfört bland annat följande.

Spörsmålet om efterskänkande av redan debiterade och till betalning förfallna överuttagningsavgifter från första ransoneringsperioden har, såsom av det förut anförda framgår, aktualiserats genom de särskilda ansökningar om befrielse från betalningsskyldighet, vilka äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I så gott som alla dessa fall föreligga sådana omständigheter, att befrielse synes ur skälighetssynpunkt motiverad. Enligt hittills tillämpade grunder för avgörande av frågor om efterskänkande av kronans fordringar torde Kungl. Maj:t icke äga befogenhet att utan riksdagens medgivande avstå från kronans rätt i dylika fall. Den befogenhet härutinnan, som enligt 11 § förenämnda lag kan anses tillkomma Kungl. Maj:t, avser såsom av motiven framgår icke nu ifrågavarande fall. Med hänsyn till angelägenheten av att relativt snabbt vinna en lösning av här föreliggande spörsmål synes riksdagens medgivande till efterskänkande av kronans rätt i dessa fall nu böra inhämtas, utan att man avvaktar resultaten av mera vittsyftande utredningar angående formerna och förutsättningarna för avstående av kronans fordringar.

Därest dylikt medgivande lämnas av riksdagen, skulle det kunna ifrågasättas att utan avseende å de olika skäl, som kunna åberopas för efterskänkande av kronans rätt, meddela bestämmelser om generell befrielse från skyldigheten att erlägga till betalning förfallen överuttagningsavgift, när man härigenom skulle vinna ett förenklat administrativt tillvägagångssätt utan särskilda ansökningsförfaranden med därmed förenad prövning från

fall till fall. Emellertid är jag med hänsyn till att samma skäl skulle kunna åberopas för en generell eftergift även i andra fall av likartat slag icke beredd att förorda en dylik allmän befrielse från betalningsskyldigheten. Efterskänkande av kronans fordran för överuttagningsavgift för gas synes därför endast böra ifrågakomma efter särskild ansökning, där sådana omständigheter föreligga att en eftergift kan anses skälig.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifråga- *Utskottet.*
varande förslag, får hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet
med vad föredragande statsrådet anfört, medgiva befrielse
från skyldighet att erlagga överuttagningsavgift för gas.

Stockholm den 18 april 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Gustaf Iwar Anderson, fröken Andersson, herrar Albertsson, Hesselbom och Ivar Persson; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Malmberg i Skövde, Bergström, Mårtensson, Wallentheim, Lindholm, Åkerström, Holmström, Onsjö, Persson i Vinberg och Birke.
